

НАРЪЧНИК ЗА БИЗНЕСА:

ЗАБРАНА НА ПЛАСТМАСАТА

ЗА ЕДНОКРАТНА УПОТРЕБА

О С Н О В А

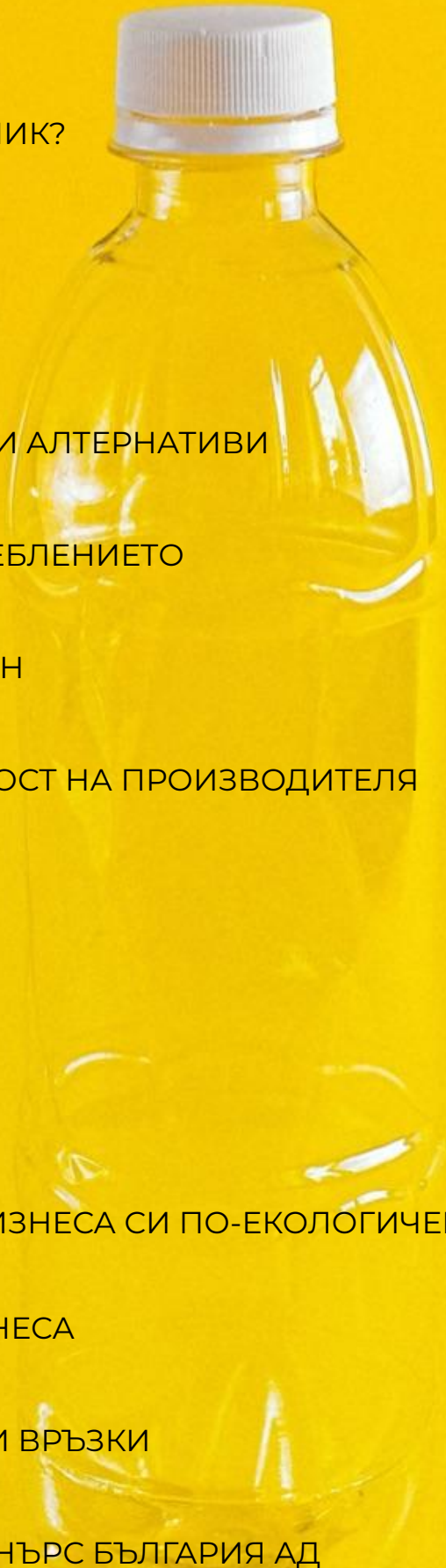
СЪВЕТНИК ЗА УСТОЙЧИВ БИЗНЕС

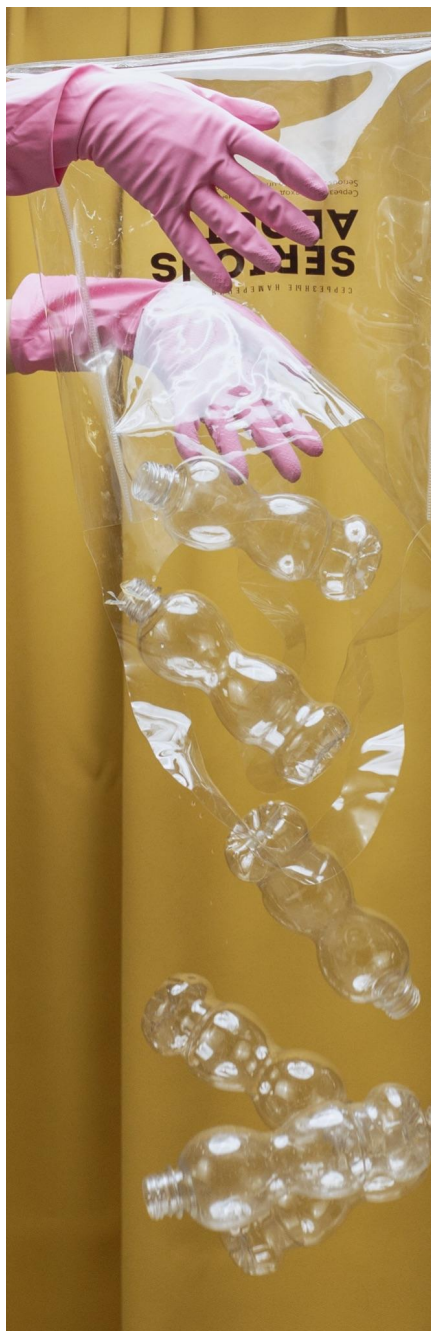
**ЕКО ПАРТНЪРС
БЪЛГАРИЯ АД**

МОГА ДА БЪДА

СЪДЪРЖАНИЕ

- 03. ВЪВЕДЕНИЕ
 - 04. ЗА КОГО Е ТОЗИ НАРЪЧНИК?
 - 05. ПРОМЕНИТЕ
 - 10. МЕРКИ
 - 11. ЗАБРАНЕНИ ПРОДУКТИ И АЛТЕРНАТИВИ
 - 18. НАМАЛЯВАНЕ НА ПОТРЕБЛЕНИЕТО
 - 20. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДИЗАЙН
 - 22. РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ
 - 27. ОТЧИТАНЕ
 - 28. СРОКОВЕ
 - 29. ЗАСЕГНАТИ ПРОДУКТИ
 - 30. ЗАЩО ДА НАПРАВИМ БИЗНЕСА СИ ПО-ЕКОЛОГИЧЕН?
 - 31. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА БИЗНЕСА
 - 13. ИЗТОЧНИЦИ И ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ
 - 14. ЗА ОСНОВА И ЕКО ПАРТНЪРС БЪЛГАРИЯ АД
-

ВЪВЕДЕНИЕ

Забраната на пластмасата за еднократна употреба в Европейския съюз влезе в сила на 3 юли 2021 г. посредством [Директива \(ЕС\) 2019/904 — относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда](#). Тя е придружена и от промени, свързани с промишления дизайн на опаковките, продуктите, изработени от оксо-разградима пластмаса, риболовните съоръжения, съдържащи пластмаса, маркировката на продукти, разделното събиране на пластмаси и разширена отговорност на производителя.

През октомври 2021 г. директивата се транспонира в националното законодателство чрез **Наредба за намаляване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда на Министерство на околната среда и водите (МОСВ)**, с което бяха дадени и насоки за използването на еднократна пластмаса от бизнеса и потребителите в България.

Създадохме този наръчник, за да помогнем на бизнеса в България да вникне бързо и лесно в промените, да се запознае с алтернативите и добрите практики, които могат да бъдат прилагани в контекста на Наредбата. Акценти ще намерите в следващите страници, а пълния текст на нормативния акт можете да прочетете [ТУК](#).

Информация за новите изисквания към риболовните съоръжения можете да откриете в текста на наредбата.

Наръчникът е създаден от екипа на Основа - съветник за устойчив бизнес в България, и е подкрепен от Еко Партнърс България АД - организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

ЗА КОГО Е ТОЗИ НАРЪЧНИК?

Този наръчник е предназначен за Вас, ако сте:

- собственик или управител на кафене или ресторант;
- собственик или управител на хотел;
- собственик или управител на магазин;
- производител;
- офис мениджър или служител, който иска да направи офиса си по-зелен.

В следващите страници ще откриете следните символи, по които бързо и лесно да се ориентирате кои са ключовите промени за вашия сектор:

Заведения

Хотели

Магазини

Производители

В долния десен ъгъл на всяка страница, цитираща наредбата, можете да откриете съответната глава за референция от Наредбата.

ПРОМЕНИТЕ

Нормативният акт, регламентиращ промените е **Наредбата за намаляване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда**. Тя включва следните направления:

1. **Забрана за пускане на пазара на 10 вида пластмасови продукти** за еднократна употреба;
2. **Намаляване на потреблението**: определени пластмасови продукти за еднократна употреба (ППЕУ), за които все още няма алтернатива (чаши за пиене, включително капаци и капачки, и контейнери за приготвени храни за незабавна консумация) и риболовни съоръжения;
3. **Изисквания за дизайн и маркировка**:
 - Опаковки - маркировка за наличие на пластмаса в състава на определен тип стоки (цигари, хигиенни продукти и др.);
 - Индустриален дизайн;
4. **Разширена отговорност на производителя**
 - Задължение за провеждане на регулярни проучвания, информационни кампании и почиствания;
 - Изисквания за разделно събиране и рециклиране;
5. **Изисквания и механизми за отчитане**

ДЕФИНИЦИЯ

ПЛАСТМАСА ЗА ЕДНОКРАТНА УПОТРЕБА

“

„Пластмасов продукт за еднократна употреба“ е продукт, който е направен изцяло или отчасти от пластмаса и

НЕ е замислен, проектиран или пуснат на пазара, за да направи в рамките на своя експлоатационен живот многократни цикли или обороти, като се връща на производител за повторно пълнене или повторна употреба за същата цел, за която е бил замислен.

Реф. Допълнителни разпоредби, § 1.

ДЕФИНИЦИЯ

ОПАКОВКА

Всички продукти, направени от материал от всякакво естество, използвани, за да се поставят в тях, съхраняват, пренасят, доставят и представят стоки, от сурови материали до обработени стоки, от производителя до ползвателя или потребителя. Артикули, които „не се връщат“ и се използват за същите цели, също се считат за опаковки.

ПРИЧИНИ ЗА ПРОМЯНАТА

Европейската директива е важен елемент от [стратегията за пластмасите на Европейската Комисия](#) и от плана за действие за кръговата икономика, тъй като стимулира производството и използването на устойчиви алтернативи за избягване на морските отпадъци. Тя също така допринася за изпълнението на [плана за действие за нулево замърсяване](#) и идва в отговор на желанието на европейските граждани за по-голяма устойчивост.

В същото време нивата на разделно събиране и рециклиране на отпадъци в Европа са относително ниски - 41.5%. [1]

Над 80 % от морските отпадъци са пластмаси.[2] Пластмасата се натрупва в моретата, океаните и по плажовете в ЕС и по света. Остатъците от пластмаси нанасят вреда на морската среда и на биологичното разнообразие и се срещат в морски видове като морски костенурки, тюлени, китове и птици, но също така и в риби и черупкови организми, а оттам **попадат и в хранителната верига на човека.**

Макар пластмасата да има полезна роля в икономиката и да намира място в основни приложения в много сектори, нарастващата ѝ употреба при приложения с кратък жизнен цикъл, които не са предназначени за повторна употреба или рентабилно рециклиране, означава, че свързаните с тях модели на производство и потребление стават все по-неефикасни и линейни. Когато пластмасата се изхвърля като отпадък, тя причинява щети на околната среда и има отрицателно въздействие върху икономиката — не само по отношение на изгубената икономическа стойност на материала, но и на разходите за почистване и загубите за туризма, рибарството и корабоплаването.

В рамките на [Европейския зелен пакт](#) ЕС работи по развитието на модел за кръгова икономика, в който пластмасите се използват по по-устойчив начин, използват се повторно и се рециклират, без да създават отпадъци или замърсяване.

Йерархия за управление на отпадъците на ЕС

Фиг. 2. Йерархия за управление на отпадъци на Европейския съюз

Списъкът с алтернативи, които ще откриете на страниците на този документ, е съобразен с принципите на Европейската йерархия за управление на отпадъци и най-добрите практики за превенция и нулеви отпадъци. В директивата на ЕК се насърчават подходите на кръговата икономика, даващи приоритет на устойчивите и нетоксични продукти, които могат да бъдат използвани повторно, и на системите за повторна употреба, пред продуктите за еднократна употреба. Целта е, преди всичко, да се намали количеството на образуваните отпадъци.

При невъзможност за превенция на отпадъците, всеки бизнес може да се предприеме и по-малки, но изключително важни стъпки по йерархичната структура като се насочи към:

- повторна употреба;
- рециклиране;
- оползотворяване в енергия и компостиране;
- депониране като краен вариант.

МЕРКИ

1.ЗАБРАНА

**2.НАМАЛЯВАНЕ НА
ПОТРЕБЛЕНИЕТО**

**3.ИЗИСКВАНИЯ ЗА
ДИЗАЙН**

**4.РАЗШИРЕНА
ОТГОВОРНОСТ НА
ПРОИЗВОДИТЕЛЯ**

5.ОТЧИТАНЕ

ЗАБРАНА

СЛАМКИ

КЛЕЧКИ ЗА УШИ

ЧАШИ И СЪДОВЕ
от експандиран полистирен

БЪРКАЛКИ

ПРЪЧКИ ЗА
БАЛОНИ

ЧИНИИ

ПРИБОРИ

КУТИИ
от експандиран
полистирен

НАЙЛОНОВИ ТОРБИЧКИ
с дебелина под 25
микрона

Натиснете на всяко от изображенията, за да откриете повече информация за алтернативите

ЗАБРАНЕНИ ПРОДУКТИ

АЛТЕРНАТИВИ

В списъка на забранени за пускане на пазара продукти влизат пластмасови сламки, клечки за уши, прибори за хранене (вилници, лъжици, ножове, пръчици), чинии, бъркалки, пръчици за балони за еднократна употреба. Забранени са също съдове за храна и напитки, чаши от експандиран полистирен (EPS, стиропор), както и тънките пластмасови торби с дебели под 25 микрона.

В следващите страници ще ви предложим алтернативни модели и варианти за заместители на забранените продукти за еднократна употреба, както и за някои широко разпространени замърсители, които остават на пазара, но могат да бъдат заменени.

Трудно може да бъде открито едно универсално решение, което да работи при всички. В различните индустрии и организации влияние оказват редица, често непредвидими, фактори. Нашата препоръка е да бъде извършен анализ, преди да се предприемат драстични промени и големи инвестиции. Ако не сте сигурни как да подходите, можете да се свържете с Основа.

“Биоразградими” опаковки

Преди да продължим искаме да обърнем специално внимание на една от алтернативите, които набират широка популярност - т.нар. биопластмасата и “биоразградими” опаковки. Част от тези продукти биха могли да помогнат в прехода към по-устойчив бизнес, но е важно да се отбележат и рисковете, които крият. В следващите редове можете да се запознаете с основните видове и техните характеристики:

Биопластмаса: Произлиза от органичен произход, различен от петрол, но не винаги е биоразградима. Под 40% от биопластмасите са проектирани, така че да са биоразградими. [6]

Биоразградима пластмаса: Съществуват различни видове биоразградими пластмаси, които се разграждат по различен начин, в зависимост от това къде са изхвърлени. Един от най-разпространените е PLA (Poly Lactic Acid) – прозрачна биопластмаса, която е направена от царевичка и на външен вид прилича на конвенционалната. Ще я различите по надписа PLA, обикновено в долната част на продукта. Ако попадне в океана или на полето, няма да се разгради правилно. Ако попадне в контейнерите за разделно събиране на пластмасата, е възможно да доведе до замърсяване на цялата партида и невъзможност за последващата ѝ преработка. За разграждането ѝ е необходим индустриален компостер. В България към настоящия момент броят им е малък. Липсва и централизирана система за разделното им събиране и компостиране на национално ниво. Към момента тези опаковки се изхвърлят в съдовете за смесен отпадък и попадат на сметището.

Компостируеми опаковки (домашно компостиране):

Обикновено тези опаковки са придружени със сертификат, например “HOME COMPOSTABLE” от TUV Austria. Те могат да бъдат компостирани в домашен компостер - какъвто част от домакинствата в България вече използват и какъвто вашият бизнес сравнително лесно може да изгради.

Биоразградимите опаковки все още се предлагат на по-висока цена в сравнение с конвенционалната пластмаса и е важно като собственици на бизнес да познаваме нейните предимства и недостатъци. В синхрон с Европейската йерархия за управление на отпадъците, когато това е възможно, като по-добро решение предлагаме да се използват алтернативи за многократна употреба.

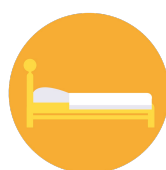

КУТИИ ЗА ХРАНА

Замяна на кутиите за храна от експандиран полистирен. Предлагаме ви няколко алтернативи:

1. **Насърчаване на потребителите да използват **свой съд**** за многократна употреба в замяна на малка отстъпка, калкулирана на база разхода на бизнеса за опаковки. 77% от потребителите у нас предпочитат да пазаруват от обект, който предлага насипно пазаруване в собствен съд, пред конкурент, който не дава тази възможност. [7]
2. **Въвеждане на кутии за многократна употреба:** Опростена система, в която крайният клиент получава поръчката си в кутия на търговеца за многократна употреба срещу определен депозит. Когато клиентът върне кутията, търговецът възстановява сумата, а кутията преминава през процес на дезинфекция и последваща употреба. В момента у нас навлизат две платформи, които предстои да предлагат подобна услуга. Следете Основа в социалните мрежи за повече информация. В Германия в момента се въвежда подобна система при поръчките на храна за дома. [8]
3. **Употреба на биоразградими опаковки:** до момента в практиката си екипът на Основа открива единствено кутиите от захарна тръстика като надежден и напълно разградим продукт. Кутиите, направени от биополимери (като PLA), трябва да бъдат внимателно разгледани с оглед на липсата на единна система за разделно събиране на биологичния отпадък в България. В случай че подобна кутия попадне на сметището или в контейнерите за пластмаса, тя няма да се разгради напълно.

СЛАМКИ И БЪРКАЛКИ

Сламки:

Съществуват десетки видове алтернативи на пластмасовите сламки. Ако сте собственик на заведение или хотел, нашата препоръка е да замените сламките с един от следните модели, в изброената последователност:

1. Въвеждане на **политика “Сламки само при поискване от клиента”**. По този начин, освен че ще намалите генерирания отпадък, ще спестите разходи, а кампанията ви ще бъде оценена от все по-нарастващия брой екологично осъзнати потребители. 81% от потребителите предпочитат да посещават заведения, които не използват пластмасови и други еднократни консумативи. [7]
2. **Сламки за многократна употреба** от неръждаема стомана и стъкло - подходящи за съдомиялна машина. Дългосрочната им употреба ще доведе до намаляване на разходите. Необходимо е да бъдат почиствани в съдомиялна.
3. **Сламки за еднократна употреба** - част от потребителите имат своите съображения, поради които не желаят да използват сламки за многократна употреба. В тези случаи можете да изберете вариант от напълно разградими материали - сламки от пшеница (сламки от слама), произведени в България, при които няма влошаване на качеството по време на консумация. Същите препоръчваме и за предлагане на търговски обекти. Сламките, направени от биополимери, трябва да бъдат внимателно разгледани с оглед на липсата на единна система за разделно събиране на биологичния отпадък в България. В случай че подобна сламка попадне на сметището или в контейнерите за пластмаса, тя няма да се разгради напълно.

Бъркалки:

За бъркалките препоръчваме да бъдат прилагани сходни принципи. В случай на невъзможност за ползване на лъжичка за многократна употреба, могат да бъдат използвани дървени бъркалки, произведени в България.

ЧАШИ, ЧИНИИ И ПРИБОРИ

Чаши и чинии:

Към момента директивата забранява единствено пластмасовите чинии и чашите за еднократна употреба от експандиран полистирен. За употребата на останалите видове пластмасови чаши наредбата поставя цели за намаляване. Повече информация можете да откриете в следващата секция на този наръчник. Препоръчваме ви някои от следните алтернативи:

1. Използване на **продукти за многократна употреба** и насърчаване на потребителите да използват собствена чаша.
2. **Депозитна система** - при организация на събитие, по подобие на кутиите за храна, при чашите също може да се въведе депозитна система. За повече информация вижте стр. 14.
3. **Биоразградими варианти** - стандартните “картонени” чаши съдържат тънък слой пластмаса, който ги прави изключително трудни за рециклиране. Сред екологичните алтернативи, които сме открили в практиката си в България, са ядливите български вафлени чаши Cupffee и 100% компостируеми български бамбукови чаши на Smart Cycle.

Ако става дума за кетъринг услуга и еднократната употреба е единствен вариант, можете да помислите за решения от бамбук:

Прибори: Многократна употреба; насърчаване употребата на собствени прибори; дървени или бамбукови прибори.

Клечки за уши: Ако управлявате хотел, къща за гости или друг тип място за настаняване, при необходимост можете да предлагате на гостите си бамбукови клечки за уши.

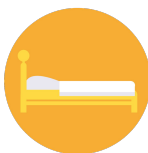

НАЙЛОНОВИ ТОРБИ

Наредбата забранява употребата на найлонови торбички за еднократна употреба с дебелина под 25 микрона. Тези с дебелина под 50 микрона влизат в обхвата за разширена отговорност. Препоръката на Основа е и останалите видове да бъдат заместени с един от следните модели, приоритизирани в изброената последователност:

- **Насърчаване на потребителите да използват своя торба за многократна употреба** в замяна на малка отстъпка, калкулирана на база разхода на бизнеса за торби и опаковки. Ако имате малък магазин за плодове и зеленчуци, например, можете да направите програма за “еко” клиенти, които получават еднократна отстъпка при 10 пазарувания със собствени торби.
- **Предлагане на торби за многократна употреба, произведени в България.** По този начин бизнесът ще скъси веригата си за доставки, ще намали въглеродните емисии, които генерира и ще инвестира в местната икономика.
- В случай на предлагане на **хартиени торби**, за да имат реален положителен екологичен ефект, трябва да бъдат избирани такива **от рециклирана хартия или устойчив дърводобив**. Сертификати като FSC са добра отправна точка.
- В случай на предлагане на **биоразградими торби** - препоръчваме употребата **единствено на такива, които могат да се компостират в домашна среда**. Сред подходящите сертификати са TUV Австрия - OK Home Compost. В България все още няма изградена централизирана система за разделно събиране на биоразградими отпадъци. Ако опаковка от биополимер попадне на сметището или в контейнерите за разделно събиране на пластмаса, тя не може да се разгради по правилен начин.

НАМАЛЯВАНЕ НА ПОТРЕБЛЕНИЕТО

Освен забрана на конкретни продукти наредбата въвежда и мерки за намаляване на потреблението на определени видове пластмаса за еднократна употреба, сред които:

Чаши за напитки и
техните капаци и капачки

Съдове (кутии) за храна

Важно: тук не попадат съдове за напитки (бутилки), чинии, пликове и обвивки, съдържащи храни.

Задължителни мерки за намаляване

1. **Въвеждане на продуктови такси:** таксите задължително трябва да бъдат отбелязани отделно в касовия бон. Изисквания за размер на таксата ще откриете на следващата страница от този наръчник.
2. **Поставяне на информационни табели,** съдържащи информация за:
 - единичната цена на съда;
 - вредното му въздействие върху околната среда от замърсяване в следствие на нерегламентираното им изхвърляне и/или изхвърляне на неразрешени за това места след крайната им употреба;
 - необходимостта от трайното намаляване на използването на съда;
 - възможните алтернативи.

Примерна табела ще бъде публикувана в сайта на Основа.

Важно е да осигурите на клиента алтернативни варианти, заместващи ППЕУ, в т.ч. използване на съдове за многократна употреба на мястото на продажба. Конкретни примери и решения ви представяме в предходната част на настоящия наръчник.

Намаляване на потреблението

ПРОДУКТОВИ ТАКСИ

Въвеждат се и следните продуктови такси:

2023 Г.	0.20 лв	0.05 лв
2024 Г.	0.25 лв	0.10 лв.
2025 Г.	0.30 лв	0.15 лв
2026 Г.	0.35 лв	0.20 лв
2027 Г.	0.40 лв	0.25 лв

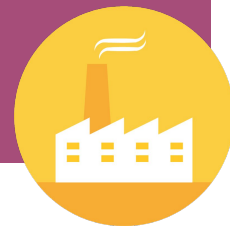
**Минимална сума
съд за храна**

**Минимална сума
чаша с капак**

Реф. Гл. 2, Чл. 5, Преходни и Заключителни разпоредби, § 5.

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДИЗАЙН

Изисквания за съдове за напитки

Пластмасови съдове за напитки с вместимост до три литра могат да бъдат пускани на пазара, само ако капачките и капаците остават прикрепени към съдовете по време на употреба на продукта.

Тук се визират съдове за напитки с вместимост **до 3 л.***

- В обхват са бутилки или композитни опаковки (напр. тетрапак)
- Извън обхват остават стъклени и метални съдове за напитки с пластмасови капачки, съдове за напитки, предназначени и използвани за храни за специални медицински цели и металните капачки или капази с пластмасови уплътнения

Изискването влиза в сила от 3 юли 2024.

Съдържание на рециклиран материал в състава на PET бутилки

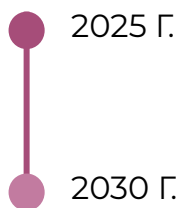
Бутилките, които са произведени от полиетилен терефталат като основен компонент („бутилки от PET“), трябва да съдържат най-малко 30 % рециклирана пластмаса, изчислени като средна стойност от всички бутилки от PET, пуснати на пазара от всяко лице поотделно през текущата година (вижте Приложение № 4 към чл. 26 и ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛТА ПО ЧЛ. 7 в наредбата)

PET бутилките съдържат най-малко 25 % рециклирана пластмаса

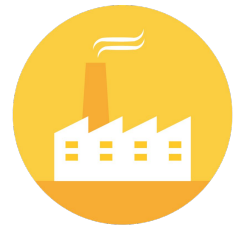
изчислени като средна стойност за всички бутилки от PET, пуснати на пазара

PET бутилките съдържат най-малко 30 % рециклирана пластмаса

изчислени като средна стойност за всички бутилки от PET, пуснати на пазара

Реф. Гл. 3, Чл. 6; Прил. 1, Част В, Заключителни разпоредби, § 5
Гл. 3, Чл. 7; Прил. 1, Част Е, Заключителни разпоредби § 7

Изисквания за дизайн

Маркировка

Задължително е поставянето на ясна и незаличима маркировка, която съдържа информация за:

- подходящите варианти за управление на отпадъците от продукта или начините за обезвреждане на отпадъците, които трябва да се избягват за този продукт, в съответствие с йерархията за управление на отпадъците;
- наличието на пластмаси в продукта и произтичащото от това отрицателно въздействие върху околната среда от замърсяване или друг неправилен начин за обезвреждане на отпадъците от продукта.

Забранява се използването на маркировка, която съдържа информация, подвеждаща потребителя.

Не се изисква нанасяне на маркировка върху опаковки с повърхност, ненадвишаваща 10 cm².

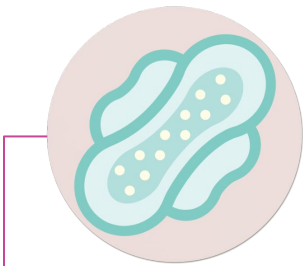
Маркировката следва да се постави на следните видове продукти:

Дамски превръзки,
хигиенни тампони и
апликатори за тампони

Мокри кърпи

Тютюневи изделия с
филтри и филтри

Чаши за напитки

Маркировката се поставя върху търговската и груповата опаковка. Когато няколко единично продавани бройки са групирани в момента на покупката, маркировка се нанася върху опаковката на всяка продавана бройка

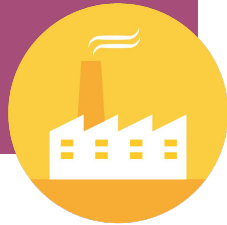
Маркировката се поставя върху самия продукт

От [ТУК](#) можете да свалите векторен формат на пиктограмите за опаковки, заложиени в европейската директива, включително на български език.

Фиг. 3 Пиктограми за опаковките, заложиени в европейската директива

РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

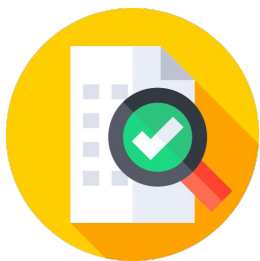
СХЕМИ ЗА РАЗШИРЕНА ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

Дефиниция: Набор от мерки, предприети с цел да гарантират, че производителите на продукти носят финансова отговорност или финансова и оперативна отговорност за управлението на отпадъците като етап от жизнения цикъл на продукта след превръщането му в отпадък.

ЗАСЕГНАТИ ПРОДУКТИ

- Кутии за храна с капак или без
- Пликове и обвивки, съдържащи храни
- Бутилки и съдове за течности с вместимост до 3 л.
- Чаши за напитки и капаците им
- Торбички с дебелина под 50 микрона
- Балони
- Мокри кърпи
- Тютюневи изделия
- Риболовни съоръжения

МЕРКИ

Информационни кампании

Събиране на отпадъците и почиствания

Разделно събиране и рециклиране

Информационни кампании

Информационни кампании

Производителите лично или чрез организацията по оползотворяване на отпадъците, в която членуват, **следва да провеждат и финансират информационни кампании**, които да:

- запознаят потребителите с алтернативите за многократна употреба;
- въздействието на замърсяването върху околната среда;
- въздействие на неправилното изхвърляне и обезвреждане върху канализационната мрежа.

В обхвата на кампаниите са продуктите, описани в приложение 1, част Ж, а именно:

- съдове за храна (кутии, с или без капак, използвани за съхранение на храна);
- пликосе и обвивки, направени от гъвкав материал, съдържащи храни, предназначени за незабавна консумация от плика или обвивката;
- съдове за напитки с вместимост до три литра, включително техните капачки и капаци;
- чаши за напитки, включително капаци и капачки за тях;
- тютюневи изделия с филтри и филтри, продавани за употреба в комбинация с тютюневи изделия;
- мокри кърпички;
- балони;
- тънки пластмасови торбички за пазаруване (под 50 микрона);
- дамски превръзки, хигиенни тампони и апликатори за тампони.

Проучвания

Производителите покриват разходите за провеждането на национално представително проучване за определяне на количествата, състава и дела на отпадъците от продуктите по

Приложение 1, част Д, а именно:

- съдове за храна (кутии, с или без капак, използвани за съхранение на храна);
- пликове и обвивки, направени от гъвкав материал, съдържащи храни, предназначени за незабавна консумация от плика или обвивката;
- съдове за напитки с вместимост до три литра, включително техните капачки и капаци;
- чаши за напитки, включително капаци и капачки за тях;
- тънки пластмасови торбички за пазаруване (под 50 микрона);
- мокри кърпички;
- балони;
- тютюневи изделия с филтри и филтри, продавани за употреба в комбинация с тютюневи изделия;
- дамски превръзки, хигиенни тампони и апликатори за тампони.

Проучването ще бъде възложено от Министъра на околната среда и водите, първото такова ще бъде извършено през 2022 г.

Методологията за извършване на проучването се определя със заповед на Министъра на околната среда и водите.

СЪБИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ И ПОЧИСТВАНЕ

КОНЦЕСИОНЕРИ НА МОРСКИ ПЛАЗОВЕ

При изпълнение на своите задължения, концесионерите и наемателите на морски плажове следва да почистват разделно отпадъците от:

- съдове за храна с или без капак;
- пликосе и обвивки, съдържащи храни;
- бутилки и съдове за течности с вместимост до 3 л;
- чаши за напитки и капациите им;
- торбички с дебелина под 50 микрона.

Събраните количества се предават на лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО в т.ч. в системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, въведени на територията на съответните населени места.

Концесионерите и наемателите на морски плажове трябва да осигурят подходящи условия за регламентирано изхвърляне и на:

- балони;
- мокри кърпи;
- тютюневи изделия.

СОБСТВЕНИЦИ НА ЗАВЕДЕНИЯ

Собствениците на заведения (ресторанти, заведения за бързо хранене, питейни заведения, кафе-сладкарници и барове), следва да осигуряват **разделно събиране на отпадъците** от пластмаса за еднократна употреба по Приложение 1, част Д (посечени и по-горе в раздела).

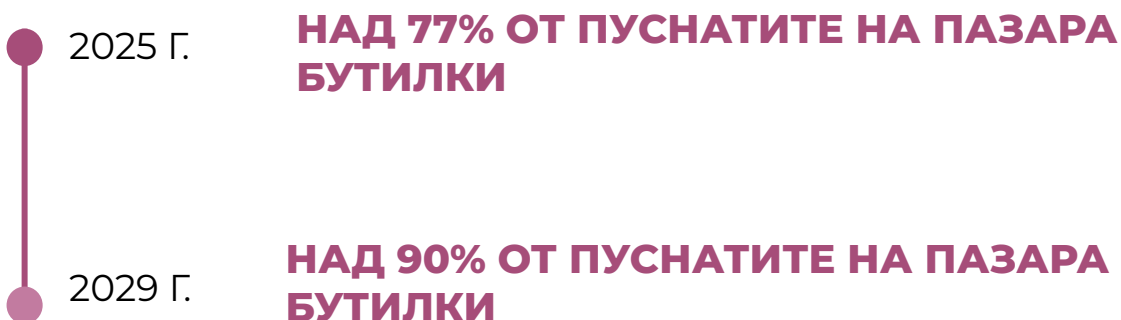
Разделно събраните отпадъци се предават на лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО, в т.ч. в системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки, въведени на територията на съответните населени места.

БУТИЛКИ: ЦЕЛИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ

Производителите на **бутилки за напитки** с вместимост до три литра, включително техните капачки и капаци, създават системи за разделно събиране на отпадъците от тези продукти. Системите по ал. 1 са част от системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки по глава трета, раздел II от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки, приета с Постановление № 271 на Министерския съвет от 2012 г.

Събраните отпадъци се предават за рециклиране само за производство на материали и предмети от пластмаси, предназначени за контакт с храни.

Изискването за разделното събиране на бутилки **влиза в сила от 1 януари 2022**. Подробни изисквания за системите можете да откриете в чл. 10 от глава пет в наредбата.

ЦЕЛИ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ

Целите за разделно събиране на отпадъците от пластмасови бутилки за еднократна употреба са както следва:

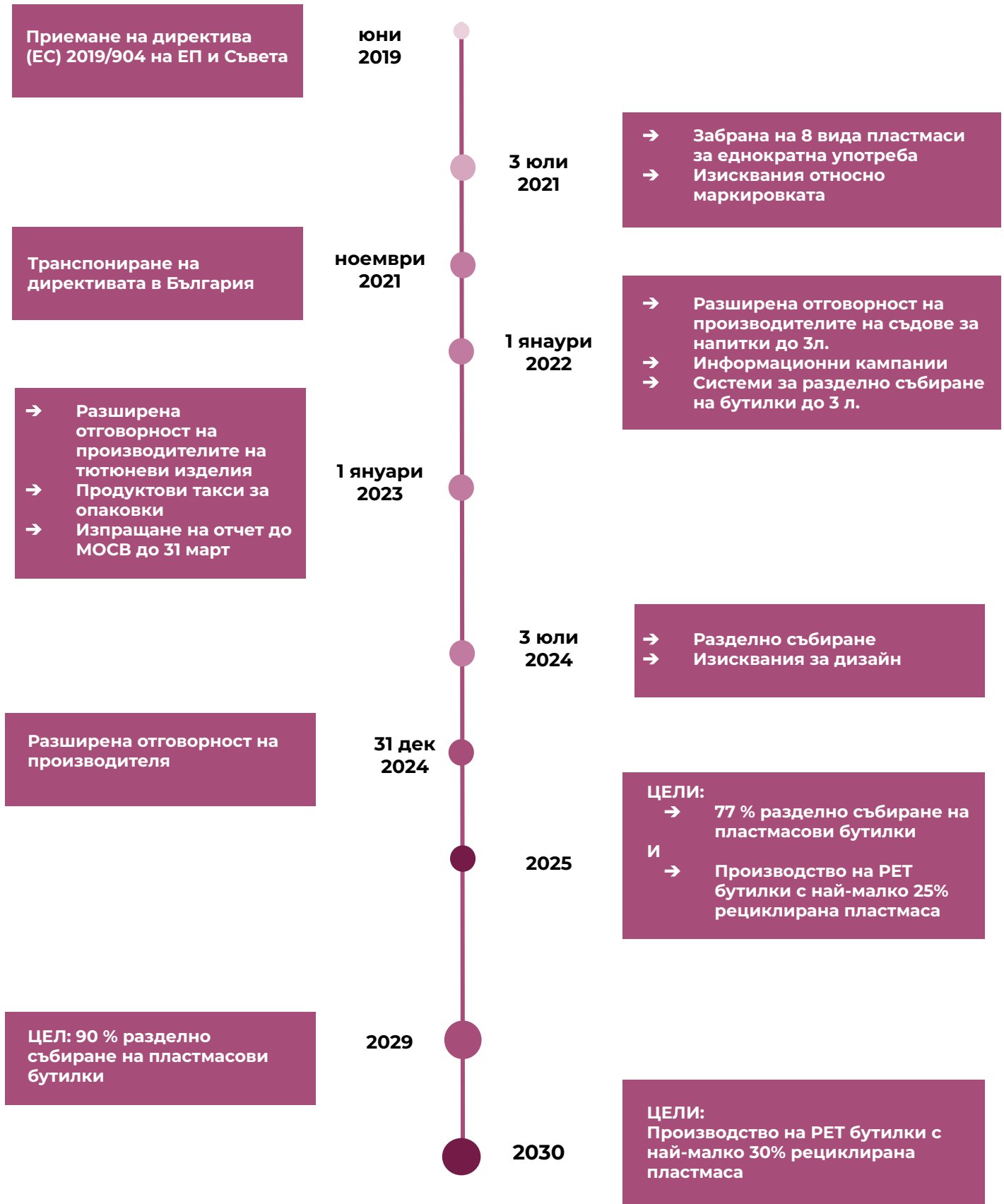
ОТЧИТАНЕ

Ежегодно до 31 март, производителите на пластмасови продукти за еднократна употреба, следва да представят на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) отчети по образец на МОСВ (Приложение № 2, 3, 4, 5). Информацията се предоставя чрез Национална информационна система Отпадъци.

Когато мерките се изпълняват колективно, информацията се подава от съответното сдружение или браншова организация, като се посочват поименно всички участващи дружества.

СРОКОВЕ

ЗАСЕГНАТИ ПРОДУКТИ

Продукт	Забрана за продажба	Намаляване на потреблението	Удължена отговорност на производителя	Изисквания за продуктов дизайн	Пазарни изисквания	Разделно събиране	Мерки за повишаване на информираността	Продуктови иновации
Пластмасови клечки за уши	■							
Прибори, чинии, сламки, бъркалки	■							
Пръчки за балони	■							
Кутии и чаши от стиропор (вкл. капаци и др.)	■							
Оксоразградима пластмаса	■							
Кутии за храна		■	■				■	
Чаши (вкл. капаци)		■	■		■		■	
Бутилки от напитки и капачки			■	■		■	■	
Опаковки за хранителни продукти			■				■	
Мокри кърпи			■		■		■	
Менструални/хигиенни продукти					■		■	
Балони			■				■	
Филтри за цигари			■		■		■	■
Рибарски мрежи			■				■	
Пластмасови торбички с дебелина под 25 микрона	■						■	
Пластмасови торбички с дебелина под 50 микрона			■				■	

Източници: ЕК, МОСВ

ЗАЩО ДА НАПРАВИМ БИЗНЕСА СИ ПО-ЕКОЛОГИЧЕН?

Освен екологичните ползи, премахването на пластмасата за еднократна употреба от бизнеса и преминаването към по-устойчиви операции носи редица ползи за компанията.

Намаляване на разходите и по-голям достъп до финансиране

Правилното управление на природните ресурси като вода, електричество и намаляването на отпадъците, могат да доведат до значителни съкращения на разходите. Все повече банки и независими институции са фокусирани върху финансирането на "зелени решения"

Намаляване на риска

Намалете репутационния, регулаторния и оперативния риск като изградите устойчива верига за доставки.

Подобряване на имиджа и работодателската марка

Компаниите с ясно дефинирани ценности по-лесно привличат най-добрите таланти на пазара на труда, както и нови клиенти.

Повишаване на ефективността

Прилагайки принципите на кръговата икономика, можете да изградите ефективен/и процеси, използвайки по-малко ресурси.

ВЪЗМОЖНОСТИ

20 пъти повече работни места:

Рециклирането на отпадъци ще създаде почти 20 пъти повече работни места (20 работни места/10,000 тона на година), в сравнение с изгарянето 1.2 /10,000 тона на година [5]

Запазване на стойността във веригата:

Чрез принципите на кръговата икономика - стойността на материалите се запазва в обръщение, вместо да се депонира на сметището.

Изгарянето на отпадъци е скъпо занимание, не само икономически, но и оказва сериозни вреди на здравето ни и околната среда. Ако рециклираме пластмасовите отпадъци вместо да ги изгаряме, ще спестим еквивалента на 3.5 млрд. барела петрол. В това число не включваме въглеродния отпечатък - по данни на ЕК рециклирането на 1 млн. тона пластмаса е равносилно на премахването на 1 милион автомобили от движение. [5]

ОЩЕ ДОБРИ ПРАКТИКИ

Извън разгледаните в Директива (ЕС) 2019/904 на Европейския парламент и на съвета, по света съществуват редица добри практики от екологична и икономическа гледна точка. Сред тях са:

Депозитни системи:

Депозитната система (Deposit Return Systems - DRS) представлява възстановяема парична сума в замяна на върната празна опаковка (бутилка и др.) на търговец. За първи път депозитна система е въведена в Германия, а към момента обхваща 40 страни в цял свят, в това число са и 10 европейски. В страни с работеща депозитна система нивата на преработката на пластмасовите бутилки са между 70% и 90%, в сравнение с нива от 10-15 на сто в България. [5]

Както всяка друга добра практика, подобно решение следва да се внедри след направата на икономически анализ и оценка на въздействието в страната.

Заплащане на такса “смет” според количеството генериран отпадък:

Принципът "замърсителят плаща" е широко разпространена практика по света за справедливо заплащане на "такса смет", която стимулира намаленото генериране на отпадъци и повишаване нивата на разделно събиране. В България той трябваше да влезе в сила в началото на 2021 г, но поради редица причини въвеждането му се отлага за втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението, проведено в края на 2021 г.

ИЗТОЧНИЦИ И ПОЛЕЗНИ ВРЪЗКИ

1. [Eurostat, нива на рециклиране в ЕС](#)
2. [ДИРЕКТИВА \(ЕС\) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА](#)
3. [Европейска стратегия за пластмасите](#)
4. [Проект на Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.](#)
5. [Zero Waste Europe](#)
6. [За Земята, Zero Waste Europe](#)
7. [Проучване на Основа, проведено в периода 25.03-4.04.2021 г., сред 400 български граждани, живеещи в 33 населени места.](#)

Изображения:

Pexels & Unsplash: Ron Lach; Anna Shvets; Helo, I'm Nik, Markus Spiske

ЗА НАС

Основа е българска консултантска компания - съветник за устойчив бизнес, отличен в списъка на Forbes 30 под 30. Мисията ни е да помагаме на бизнеса и околната среда да процъфтяват заедно.

Искаме да направим преминаването към по-екологично устойчиви практики по-достъпно в България, чрез измерване и намаляване на въглеродните емисии на бизнеса.

Работата ни се базира на целите за устойчиво развитие на ООН (SDGs), както и на изпитани и валидирани практики и стандарти като GHG Protocol.

Помагаме на бизнеса както с цялостна трансформация, така и подобряване на конкретни продукти, обучения и ангажиране на служителите, организиране на информационни кампании, идейни проекти и др.

Еко Партнърс България АД е най-бързо развиващата се организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки на българския пазар, учредена през 2016 г. от екип от професионалисти с дългогодишен опит в бранша.

Организацията е изградила системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки в 20 общини на територията на страната.

Еко Партнърс идентифицира проблемните места в разделното събиране и постоянно разработва и инвестира в иновативни решения, които да подобрят цялостния процес по разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Организацията има за цел да повишава информираността на обществото относно разделното събиране чрез различни кампании, които организира.

О С Н О В А
СЪВЕТНИК ЗА УСТОЙЧИВ БИЗНЕС

 **ЕКО ПАРТНЪРС
БЪЛГАРИЯ АД**
МОГА ДА БЪДА

Основа благодари за финансовата подкрепа на Еко Партнърс България АД за реализирането на настоящия наръчник. Отговорността за съдържанието на този документ е изцяло на Основа и не отразява непременно мнението на финансиращия. Финансиращата организация не носи отговорност за съдържанието и последваща употреба на документа.

Автори:

Божана Загорчева

- Специалист по оптимизация на процеси с практически опит с Lean методология;
- Активист в сферата на устойчивото развитие в екипите на MOVE.BG и Институт Кръгова Икономика;
- Експерт управление на проекти във финансовия сектор и ИТ индустрията.

Симона Стилиянова

- Специализира устойчивия бизнес, University of Colorado;
- Автор на блога Zero Waste Sofia, полуфиналист в конкурса за социални иновации на ЕК през 2019;
- Експерт по корпоративни комуникации с опит в международни компании.

Екипът на Основа изразява своите специални благодарности към Данита Заричинова за безценната редакторски и коректорски принос в проекта.

Основа, съветник за устойчив бизнес в България.
Свържете се с нас:

osnova.bg
hi@osnova.bg
+359 888 222 455
@weareosnova

Този наръчник има за цел да улесни процеса по запознаване с промените и не претендира за изчерпателност. Пълен текст на наредбата можете да откриете в сайта на МОСВ.

Използването и разпространението на елементи от наръчника, без да бъдат цитирани авторите му е забранено. За повече информация, моля свържете се с нас.